

VAGYONI LEJTÁRAK A 19. SZÁZADI NÉMETGENCSRŐL ÉS APÁTIBÓL

■ Kovács Eszter Katalin

Egy település történetét számos tényező együttesen rajzolja meg. Fontos a fekvése, a környezeti adottságai, a lakosság összetétele. Sokat elárul, hogy a népesség mivel foglalkozott az évszázadok során, milyen volt anyagi helyzete. Ennek egyik legfontosabb forrásanyaga az újkortól kezdődően a vagyonleltár. Az 1850-es években mindenki után készült összeírás, aki bármilyen értékkel rendelkezett.¹ Az inventáriumot² az alábbi esetekben biztosan rögzítették a 19. század második felében:

- ha valaki elhunyt és féléo volt, hogy valamely örökös ráteszi a kezét a vagyon egészére vagy egy részére,
- ha az elhunyt után kiskorú gyermek maradt, az árvaszék számára vették nyilvántartásba,
- ha egy felnőtt személy gyámság alá került, és a gyámügyi beszámolóhoz szükséges volt. (A 2. ponthoz hasonlóan a gyám ebben az eset-

ben is éves beszámolóval tartozott a vagyoni helyzetről.)³

A leltárakat a község bírása, a kerületi jegyző készítette becsüs(ök) jelenlétében. Tartalmuk eltérő: ha például a gyermek(ek)nek csak egy szülője halt meg, az elhunytnak csak a ruháit és használati tárgyait írták fel.⁴ 1848 után mérlegszerűen jegyezték fel a tételeket: az egyik oldalon az összes vagyon (aktívum): ingóságok (készpénz, ékszerek, ruha- és fehérenemű, állatállomány, gazdasági felszerelés, értékpapírok) és az ingatlanok (ház, udvar, istálló, földek), míg a másik oldalon az adósság (passzívum): a betegápolási, temetési költségek, adóhátralékok és tartozások kerültek felírásra.⁵

A Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltárában három fondban található községi vagyoni leltárakat:

¹ Szűcs Judit: Egy csongrádi tímár hagyatéki leltára. Forrásközlés és elemzés. = Ethnographia, 1998. 2. sz. (továbbiakban: Szűcs, 1998.) 629. p.

² Inventarium (latin): jegyzék, leltár.

³ Günter Péter: A vagyon kutatásának nominális forrásai a századfordulón. = Aetas, 2000. 1-2. sz. (továbbiakban: Günter, 2000.) 283-285. p.

⁴ Zólyomi József: Egy dejtári (Nógrád megye) gazda hagyatéki leltára 1855-ből. = Ethnographia, 1974. 1. sz. 65. p.

⁵ Günter, 2000. 285-286. p.

- a szolgabíróság/járásbíróság⁶ polgári peres iratai között,
- a megyei árvaszéki iratok között, amennyiben volt az elhunytak kiskorú gyermeke,
- a számvevőség anyagában a községi gyámok számadásai között.

Németgencs (Gensdorf) és Apáti községek iratait az 1854–1860 közötti időszakban a Kőszegi járásbírósághoz sorolták, bár hivatalosan a Szombathegyi járáshoz tartoztak.⁷ A kőszegi szolgabírósnak iratanyagán belül a hagyatéki iratokat évente külön csomóban gyűjtötték össze. Sajnos a vizsgált időszakból Németgencs esetében egy sem, Apáti esetében pedig mindössze egy hagyatéki ügy maradt fenn: 1852-ből Vincze Józsefné, Szabó Terézia halála után felvett jegyzék.

Vas vármegye árvaszékének iratai között a mutatókönyvek alapján számos ügynek kellene lennie, azonban az akták nem minden esetben találhatóak meg. Végül az anyagban két inventáriumot sikerült fellelni. Az egyik 1855-ben készült, Bognár István földművesé, a másik 1879-ből ifjú Tömő Józsefé.

A községi gyámok számadásai Banga Istvánné, Nardai Erzsébet 1887-ben felvett leltárát rejtették.

Így véletlenül az a szerencsés helyzet állt elő, hogy a mai Gencsapáti⁸ település területéről egy-egy férfi és egy-egy női vagyoni összeírás maradt fenn az 1850-es évekből, illetve a 19. század utolsó negyedéből. Mindkét férfi földműves volt, leltáruk között több hasonlóságot is felfedezhetünk. A legnagyobb érték náluk a ház az udvarral és kerttel. Ezt követte a lábasjóság, illetve a gazdálkodáshoz szükséges szerzők: szekér, eke, borona, kapa, ásó, kasza. Szembetűnő, hogy Bognár István leltárában a bútorok mellett konyhai eszközök, úgy mint gyúróta, mozsár, evőeszközök szerepelnek, viszont ruhaneműt nem sorol fel.⁹

Tömő József után özvegye, Janzós Erzse, valamint gyermekei, a 12 éves Erzse és a 7 éves József maradtak hátra. Halála előtt 2 héttel, 1879. február 10-én végrendeletet írt, amelyben az összes tulajdonát elosztotta. Feleségére hagyta a lakást örökösen, akkor is, ha újra férjhez megy, maradhatott a háznál. Gyermekei között egyenlően osztotta el az örökséget: József fiának szánta az özvegye halála utána a belső fundust épületekkel úgy, hogy a becsült érték fele részét lányának ki kellett fizetnie. Hitvese minden évben köteles volt kiadni a halott édesapjának az intertenciót, azaz egy és fél mérő búzát, egy és fél mérő rozst, készpénzben húsz forintot és két ice zsírt, két ice vajat negyedévente.¹⁰

⁶ A szolgabíróságokat 1853-ban rendeletileg állították fel, 1860-ig működtek. Szűcs, 1998. 629. p.

⁷ Bezirksweise Eintheilung der Ortschaften des Eisenburger Comitats von 24. Februar 1854. anfangem. Steinamanger, [1854.] 1., 13. p. Az 1859. évi kalendáriumban Németgencset már a Kőszegi járás települései között tüntették fel. Közhasznú és mulattató nemzeti vagy hazai kalendárium Magyarországi és erdélyi katolikusok, evangélikusok, óhitűek és zsidók számára Krisztus urunk születése után 1859dik közönséges azaz 365 nappól álló esztendőre. Pest, [1858.], [57.] p.

⁸ Németgencs, 1907-től Nagygencs és Apáti, 1907-től Gyöngyösapáti 1943-ban egyesült Gencsapáti néven. Magyarország történeti statisztikai helységnévtára. 4. Vas megye. Írta és szerk. Kovacsics József. Bp., 1993. 119., 204. p.

⁹ Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (továbbiakban: MNL VaML) Vasvármegye árvaszéke. Általános iratok (továbbiakban: Vvm. árv. Ált. ir.) II. 2345/1878.

¹⁰ MNL VaML Vvm árv. Ált. ir. II. 439/1886.

A két női leltárat nehéz lenne összevetni. Az 1852-ben elhunyt Szabó Terézia után csak ingóságokat jegyezték fel, mert a kert a hozzá tartozó földekkel, rétekkkel és belső telekkel a férj, Vincze József öröksége volt. Ezek a tárgyak mind az asszony ruhái és használati eszközei, még konyhai edényeket sem találunk. A vagyont árverés útján adták el kiskorú fia, Vincze István részére. Az összeget gyámkezelés alá vették, amelyet az árvaválasztmány 1852. november 25-én hagyott helyben.¹¹

Mindegyik leltártól eltér Banga Istvánné, Nardai Erzsébet tulajdonairól készült leltár, akit a szombathelyi királyi törvényszék gondnokság alá helyezett. Gyámjának Mészáros György németgencsi lakost nevezte meg. Ebben a leltárban csupán az értékesebb vagyontárgyakat (két tehén, szekér, ingatlanok) sorolták fel, ruhaneműket nem, hiszen azokat még használta az érintett.¹² A nő gyámság alá helyezését fia, Banga Lajos, kiscelli¹³ csendőr kérte anyja tékozlása miatt.¹⁴

A forrás átírásánál Bak Borbála¹⁵ és Hermann Róbert¹⁶ iránymutatását követtem, miszerint az eredeti szöve-

get a mai helyesírás szabályai szerint adom közre. A mássalhangzók eredeti alakját (cz, ts) a személy- és helynevek esetében változatlanul, az eredeti leírás szerint hagytam. Ugyancsak a korabeli írásmód szerint vettem át a tájnyelvi szavakat. Az egyértelmű rövidítéseket szögletes zárójelben feloldottam. A leltárak írásmódja eltérő volt. Vegyesen számmal és betűvel is jelölték a mennyiségeket, ezeket egységesen számmal írtam át, a „dettó”, illetve a macskaköröm jelöléseket feloldottam a könnyebb olvashatóság kedvéért. A felsorolások terjedelme több oldal, ahol az átvitel és az áthozat értékét minden esetben megadták, ezeket töröltem, és csak a legvégén tartottam meg az összegeket. Az összeírások eredeti táblázatos formáját meghagytam.

VINCZE JÓZSEFNÉ,
SZABÓ TERÉZIA
HAGYATÉKI LETÁRA.
APÁTI, 1852.¹⁷

Apáti Vincze József neje Szabó Theresiának, ki 20dik augustusban 1852 meghalozott,¹⁸ javainak össze írása, a 10dik ház szám alatt, mely történt 29dik augustusban 1852. és azon napon délután árverés útján el is adattak árvájának Vincze István részére, ki 11dik júliusban 1839dik évben született.¹⁹

¹¹ MNL VaML Kőszegi cs. és kir. I. oszt. járásbírórság iratai. Polgári törvénykezési iratok és perek. (továbbiakban: Kőszegi j.b. Polg. ir. és perek) IV. 47/1852.

¹² MNL VaML Vasvármegye Számvevőségének iratai. Községi gyámok számadásai. (továbbiakban: Vvm. Számv. ir. Gyám. sza.) Német-Gencs 131/19.

¹³ Kiscell: ma Celldömölk része.

¹⁴ MNL VaML A Szombathelyi Királyi Törvényszék iratai. Polgári peres és peren kívüli iratok. 5042/1887.

¹⁵ *Bak Borbála: A XVI-XVIII. századi magyar nyelvű források kiadásának kérdései.* = Fons, 2000. 1. sz. 91-137. p.

¹⁶ *Hermann Róbert: Az 1848-49-es források kiadása.* = Fons, 2000. 1. sz. 151-170. p.; *Hermann Róbert: Gondolatok a XIX. század közepi források kiadási módjáról.* = Fons, 1998. 1. sz. 153-155. p.

¹⁷ MNL VaML Kőszegi j.b. Polg. ir. és perek. IV. 47/1852.

¹⁸ Szabó Terézia, Vincze József civis, azaz polgár felesége 33 éves korában hunyt el 1852. augusztus 20-án. MNL VaML Felekezeti Anyakönyvi másodpéldányok (továbbiakban: Fel. akv.) Nagygencsi római katolikus (továbbiakban: r. k.) halotti anyakönyv (továbbiakban: hal. akv.) 8/1852.

¹⁹ Vincze Istók (István) született Apátiban 1839. július 11-én, az anyakönyvi bejegyzés szerint szüleinek neve: Vincze József és Horváth Terézia. MNL VaML Fel. ak. Nagygencsi r. k. születési anyakönyv 1839. év sorszám nélkül

Folyó sz.	Javak	Vevők nevei	Pen- gő p. frt	kr
1.	1 ködmen	Német Gencsi Geröly Jánosné	1	32
2.	1 fél nyak kendő	Német Gencsi Bokor Ersébeth		24
3.	1 nyak kendő	Német Gencsi Kovács Mihályné		37
4.	1 nyak kendő	Perenyei Hokker Katalin		45
5.	1 nyak kendő	Német Gencsi Timan Israelitane		48
6.	1 nyak kendő	Német Gencsi Balog Józsefné		32
7.	1 nyak kendő	Nagy Asszonyfai Póór Györgyné		48
8.	1 ágy terítő	Apáti Vincze István		52
9.	1 ágy terítő	Apáti Vezelic Jánosné	1	12
10.	1 abrosz	N[émet] Gencsi Bognár Jánosné		48
11.	1 abrosz	Apáti Avár Jánosné		40
12.	1 elő kötő	Apáti Dömötör Anna	1	6
13.	1 ágy terítő	Apáti Vincze Józsefné	1	36
14.	1 ágy terítő	Apáti Vincze Józsefné	1	24
15.	1 szoknya	N[émet] Gencsi Banga Györgyné	1	24
16.	1 szoknya	Német Gencsi Tóma Ferencné	1	12
17.	1 asztal ruha	Apáti Dömötör Anna		48
18.	1 mellyre való	Perenyei Porontó Istvánné		10
19.	1 mellyre való	Nagy Asszonyfai Póór Györgyné		12
20.	1 elő kötő	Apáti Balaton József szolgálója		18
21.	1 vánkös hej	Apáti Tar Istvánné		36
22.	1 nyak kendő	Apáti Gyarmati Józsefné		16
23.	1 nyak kendő	Apáti Vincze József szolgálója		21
24.	1 nyak kendő	Apáti Csordásné		24
25.	1 nyak kendő	Apáti Veszelic Jánosné		43
26.	1 nyak kendő	Apáti Vincze József szolgálója	1	
27.	1 mellyre való	Patyi ²⁰ Király Istvánné	1	32
28.	1 szoknya	N[émet] Gencsi Bognár Istvánné		16

29.	1 kék elő kötő	Patyi Király Istvánné		49
30.	1 tarka szoknya	Perenyei Balog Józsefné		57
31.	1 vászon elő kötő	Apáti Vincze József szolgálója		18
32.	1 tarka ágy terítő	N[émet] Gencsi Magyar Jánosné		48
33.	1 szoknya	Apáti Veszelic Jánosné		53
34.	1 új spenzer ²¹	Apáti Tar Istvánné	1	55
35.	1 kék elő kötő	Pusztza Csói ²² Illés Józsefné		24
36.	1 ing	Apáti Gyarmati Józsefné		23
37.	1 ing	Apáti Gyarmati Józsefné		48
38.	1 ing	Apáti Gyarmati Józsefné		49
39.	2 zsák	Apáti Csordásné		39
40.	2 zsák	Perenyei Csize Erzsébet		40
41.	2 zsák	Apáti Lóránt Jánosné		49
42.	2 zsák	Apáti Tar Istvánné		54
43.	1 viselt ponyósó ²³	Apáti Tar Istvánné	2	40
44.	1 vánkös	N[émet] Gencsi Avár Mihályné	1	22
45.	1 párna	Perenyei Grammer Izraelitanné	3	48
46.	1 vánkös	Perenyei Grammer Izraelitanné	1	56
47.	1 vánkös	N[émet] Gencsi Bognár Istvánné	1	32
48.	1 vánkös	Pusztza Csói Német Istvánné	1	46
			Összeg	46 26

Hogy az öszve írás, és a javaknak árverés útján való eladattatása akképpen történt légyen nevünk alá írásával bizonyítjuk. Kelt Apátiban 29dik augustusban 1852dik évben.

*Tar István bíró
Közebb Vincze József eskütt
Jóós István Németh Gencsi plébános és
gyám gondnok.*

²⁰ Kőszegpaty.

²¹ Spenzer: német (der Spenzer) rövid, szűk kabát.

²² Pusztacsó.

²³ Ponyósó: poncsó, ujj nélküli köpenyszerű felsőruha.

BOGNÁR ISTVÁN HAGYATÉKI
LELTÁRA. NÉMETGENCS, 1855.²⁴

Leltár

Német Gencsen 1855. évi április 18-án végrendelet nélkül elhalt Bognár István²⁵ németgencsi földműves hagyatékáról felvétel:

Folyó sz.	Tárgy nevezett	[frt]	[kr]
A. Arany és Ezüst ékszerekben nem volt semmi.			
B. Kézpénzben nem volt semmi.			
C. Kintlévő követelésekben nem volt semmi.			
D. Ingóságokban			
1.	1 asztal kemény fából 2 hátos paddal	3	
2.	1 subplot ²⁶ 3 fiókra 3 székkel kemény fából	5	
3.	4 d[a]r[a]b ágy fenyőfából	4	
4.	1 nagy magas almárium ²⁷	3	
5.	1 láda, 1 falóra	2	
6.	15 darab kép	3	
7.	2 d[a]r[a]b lábós, 8 korszó, 1 tál, 8 tányér	1	20
8.	2 konyha almárium, 1 lábós	3	
9.	1 konyhapóc edényekkel cserépből	3	
10.	3 fejsze, 1 rossz szekerce ²⁸ , 1 vonó kés, 3 fűrő	2	
11.	1 nagy és 1 kis fűrész, 1 vonókés, ²⁹ 1 vonó szék ³⁰	2	

²⁴ MNL VaML Vvm. árv. Ált. ir. II. 2345/1878.

²⁵ Bognár István civis (polgár) németgencsi lakos 55 éves korában hunyt el 1855. április 17-én. MNL VaML Fel. ak. Nagygencsi r. k. hal. akv. 30/1855.

²⁶ Sublot: a német Schublade szóból eredhet, alacsony építésű, fiókos szekrény, amelyben ruhaneműket tároltak a 19. század második felében a parasztházaknál. Balogh Lajos: Büki tájszótár. Szombathely, 2004. (továbbiakban: Balogh, 2004.) 144. p.

²⁷ Almárium: (almárium) ruhásszekrény. Balogh, 2004. 27. p.

²⁸ Szekerce: rövid nyelű fejsze gallyak összevágásához. Balogh, 2004. 148. p.

²⁹ Vonókés: az a kés, amellyel a disznót leszúrták vágáskor. Balogh, 2004. 94. p.

³⁰ Vonó szék: valójában bontószék, olyan négylábú, vastaglapú asztal, amelyen disznóöléskor a levágott sertés feldolgozását végezték. Balogh, 2004. 38. p.

12.	1 gyúró tábla, 1 mozsár, 1 motolya ³¹ , 1 só törő, 1 gyertyatartó lámpás, 5 evő eszköz, kanál, kés és villa	1	
13.	4 kapa, 2 ásó, 2 grábyla ³² , 3 szénaforgó, 1 kévehányó villa, ³³ 2 kasza, szecsikaláda ³⁴ , 1 abrakos villa, ³⁵ 4 csép ³⁶ , 2 szóró rosta, hányó villa, 1 fölöző, ³⁷ 1 törekgárblya ³⁸ , 1 vasas köböl ³⁹	9	
14.	Szapú sajtár ⁴⁰	2	
15.	2 zséter, ⁴¹ 4 apró sajtár, 2 lisztes hordó	1	
16.	1 vas abroncsos hordó 1 3/4 akó	1	
17.	1 lisztes láda	1	20

³¹ Motolya: (matola) kerékforma eszköz, melyről a fonalat gombolyítják. Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 4. köt. Pest, 1867. 142. col.

³² Grábyla: gereblye, vasvármegyei tájszó. Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 2. köt. Pest, 1864. (továbbiakban: Czuczor – Fogarasi, 1864.) 1123. col.

³³ Kévehányó villa: hosszú nyelű, rövidágú villa, amellyel gabonakévéket raknak fel a szekerre, cséplőgépre aratáskor. Balogh, 2004. 163. p.

³⁴ Szecsikaláda: a szecska, azaz az állatok eledeleének tárolására szolgáló edény. Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 5. köt. Pest, 1870. (továbbiakban: Czuczor – Fogarasi, 1870.) 1098. col.

³⁵ Abrakos villa: az abrak, azaz a szarvasmarhák, lovak téli takarmányának rendezéséhez használt eszköz. Balogh, 2004. 23. p.

³⁶ Csép: gazdasági eszköz, mely két részből áll, egy henger alakú fanyélből és egy szíjjal hozzáerősített fahengerből. Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 1. köt. Pest, 1862. (továbbiakban: Czuczor – Fogarasi, 1862.) 949-950. col.

³⁷ Fölöző: hosszú nyelű seprű, amellyel az állatok etetése után tisztítják a területet. Czuczor – Fogarasi, 1864. 941. col.

³⁸ Törekgárblya: a cséplott vagy nyomtatott gabonaszárak töredezett részeinek tisztításához használt gereblye. Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 6. köt. Budapest, 1874. (továbbiakban: Czuczor – Fogarasi, 1874.) 425. col.

³⁹ Köböl: úrmérték, kb. 20 kg. Balogh, 2004. 104. p.

⁴⁰ Sajtár: fából készült nagyobb víz hordó edény. Balogh, 2004. 140. p.

⁴¹ Zséter: fejtőedény. Balogh, 2004. 165. p.

18. 1 dagasztó szék, 1 nagy 1 kisebb teknő, sütőlapát	1
19. 2 hombár	20
20. 2 kis vendel ⁴²	40
21. 12 zsák	3 60
22. 3 rossz láda	1 50
23. 4 véka, 10 szakasztó, ⁴³ 2 vasrosta, 1 szita s egyéb fűtő eszközök	2
24. 2 házi lajtorja	30
25. 20 d[a]r[a]b épületfa különféle nagyságú tölgyfából	25
26. 1 vastengelyes szekér hosszú és rövid oldalakkal, 3 rövid, 1 hosszú láncsal, 1 tartó láncsal, 1 rudazó kötél kocsiékkal	30
27. 2 eke kiséfával ⁴⁴	5
28. 1 új borona	5
29. 2 kendervágó ⁴⁵	50
30. 1 hátsó és szecsakahordó kosár	20
31. prés 1 tartozmányival	12
32. 1 köszörűvialakóval, sráglyástalicska, ⁴⁶ falícek és iga	1 50
33. 1 itató sajtár, káposztáskád, 1 hosszúvállú	2
34. 2 ló szerszámmal együtt	200
35. 2 tehén, 1 tinó, 2 idei borjú	110
36. 3 darab sertés ⁴⁷	15
37. 10 mérő búza a 3 f	30
38. 8 mérő rozs a 2 f - 2 mérő árpa 2 f	20
39. 10 mérő zab 1 f 50 kr - 10 mérő krumpli	20

⁴² Vendel: tárolóedény fából. Czuczor – Fogarasi, 1874. 922. col.

⁴³ Szakasztó: vesszővel kötött szalmakosár. Czuczor – Fogarasi, 1870. 999. col.

⁴⁴ Kiséfa: a lovas kocsi rúdja végéhez akasztott fa, amelyhez az első két lovat fogták. Czuczor Gergely – Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. 3. köt. Pest, 1865. 849. col.

⁴⁵ Kendervágó: (kendentörő) az eláztatott kender összetörésére szolgáló négy lábbon álló nyeles eszköz. Balogh, 2004. 92. p.

⁴⁶ Sráglyástalicska: (srág=saroglya) lécekből épült toldalékkal magasított talicska. Balogh, 2004. 141. p.

⁴⁷ Sertés: sertés.

Ingatlanokból			
40. A németgencsi 67. sz[ámú] t[elek] j[egyző]k[önyv] szerint 40. sz[ámú] ház, udvar és kertel hozzá való 1 egész telekkel	2030		
	Összes	2581	9
Tartozási állapot			
az 1855. évi September hóban kibocsájtott eladási okirat szerint 2457/56 sz. kimutatott adósság, termelési költségekkel régi pengő pénz, vagyis Ft értékben	820 F	12	kr
idejáru a hagyatéki illeték 61 f 57 pp =	6 f	99	kr
összes adósság	891 f	11	kr
Melyet levonva a cselekvő értékből	2581	90	
fentmaradt tiszta hagyatéki érték	1687	79	

vagyis *Egyezer hatszáznyolcvanhét ft 79 kr ópénzben.*

TÖMŐ JÓZSEF HAGYATÉKI LETLÁRA. NÉMETGENCS, 1879.⁴⁸

Leltár

Felvétetett Németgencsen 1879. évi május 21. 1879. február hó 25én végrendelet hátrahagyásával elholt ifjú Tömő József⁴⁹ hagyatéki ingó és ingatlan vagyonáról.

Jelen voltak

a helyhatóság részéről

Abért István k[özség]bíró

Balaton István k[özség]esküdt

Kemény István körjegyző, mint leltározó biztos

a felek részéről

özvegy Tömő Józsefné

⁴⁸ MNL VaML Vvm. árv. Ált. ir. II. 439/1886.

⁴⁹ Tömő József földműves 42 éves korában hunyt el 1879. február 24-én. A halál oka: sorvadás. MNL VaML Fel. ak. Nagyencsi r. k. hal. akv. 10/1879.

Folyó- szám	A darab száma	Tárgyak	Évi adója		Becsár			
			frt	kr	Egyesen <i>Einzeln</i>		Összesen <i>Zusammen</i>	
			frt	kr	frt	kr	frt	kr
A. Cselekvő állapot								
I. Járandóságok								
a) Bútorok, ruhaneműk								
1.	1	fenyő fából készült asztal			2			
2.	2	puhafából készült pad			1	50		
3.	1	szék				50		
4.	2	puhafából 2 rossz ágy				50		
5.	1	bekecs ⁵⁰			1		5	50
b) Konyhaszerek								
nincsenek								
c) Gazdasági eszközökben								
6.	1	láda			1			
7.	1	kőből fa abronccsal				20		
8.	1	szélmalom			5			
9.	1	szecskametsző ⁵¹			1			
10.	1	német rosta ⁵²				40		
11.	1	szekér vastengelyes			12			
12.	1	eke			2			
13.	1	borona			1			
14.	3	kasza			1		43	60
d) Lásbas jószág								
15.	1	vasszőrű tehén			40		40	
II. Ingatlanokban								
16.	1	a németgencsi 4 számú telekjegyzőkönyvben 5 sorszám] és 422/b hely[rajzi] sz[ám] a[latt] felvett zsuppal fedett lakház felerésze			400			
17.	2	zsuppal fedett pajta felerésze			100			
18.	2	a németgencsi 4 sz[ámú] telekjegyzőkönyvben 421/c sz[ám] a[latt] felvett ingatlanok becsértékei		36	140		640	
Összes becsérték					729	10		
Szenvedélyes állapot								
1.	3	temetési költségek			24	58	24	58
2.	1	Dávid Vince kovács követelése			4			4 ⁵³
3.	2	Özvegy Tömő Jósefné hozománya			155		155	
4.	1	Janzsó István és neje Pipics Terezia követelése adóslevél szerint			33		33	
5.	1	Iker János követelése adóslevél szerint			12	60	12	60
Összesen			229	18	229	18		
Marad tiszta hagyaték			499	82				

[jelenlévők kézjegyei]

⁵⁰ Bekecs: szőrös bőrbéliséssel és prémmel ellátott téli felöltő. Czuczor – Fogarasi, 1862. 525. col.

⁵¹ Szecskametsző: gazdasági gép, amellyel a szalmát szecskává aprítják. Czuczor – Fogarasi, 1870. 1098. col.)

⁵² Rosta: gazdasági eszköz, amellyel a szemes takarmányt, homokot, kavicsot a szeméttől megtisztították. Czuczor – Fogarasi, 1870. 603. col.

⁵³ Rossz helyre írták a leltárban.

BANGA ISTVÁNNÉ, NARDAI ERZSÉBET VAGYON LELTÁRA. NÉMETGENCS, 1887.⁵⁴

Leltár – Inventar.

Mely a sóptei körjegyzői hivatal által a szombathelyi járás tek[intetes] szolgabírói hivatalának 6066/887. számú rendelete⁵⁵ folytán gondnokság alá helyezett⁵⁶ Banga Istvánné szül. Nardai Erzsébet összes ingó és ingatlan vagyonáról N[émet] Gencsen 1887. évi augusztus hó 23. felvétetett.

Jelenlévők:

Polgár Ignác k[özség]bíró
Nyul Lajos k[ör]l[egyz]ő

Nardai Erzsébet
Mészáros György

Folyószám Laufende Zahl	A darab száma Anzahl der Stücke	Tárgyak Gegenstände	Évi adója osztr. B. jährliche Steuer in öst. W.		Becsár osztr. becsben Schätzungspreis in öst. W.			
			frt	kr	Egyesen Einzeln		Összesen Zusammen	
A.) Cselekvő állapot								
I. Ingóság								
1	1	Vörös szőrű tehén			20		20	
2	1	fehér szőrű tehén			20		20	
3	1	régi kihasznált szekér			5		5	
		Ingóság összege					45	
II. Ingatlanban								
4		A n[éme]tgencsi 30 sz[ámú] t[ele]k[jegyz]ő[k[öny]vben 69 h[e]lysz[ám] a[latt] a jegykői dűlőben ⁵⁷ felvett 100 [négy]szög] szántó 1/4 része					70	
5		A n[éme]tgencsi 30 sz[ámú] t[ele]k[jegyz]ő[k[öny]vben 169 h[e]lysz[ám] a[latt] a keleti III ⁵⁸ dűlőben felvett 10 hold 1093 [négy]szög]öl szántó 1/4 része			875		875	
6		A n[éme]tgencsi 30 sz[ámú] t[ele]k[jegyz]ő[k[öny]vben 208 h[e]lysz[ám] alatt a keleti postdomálisban ⁵⁹ felvett 1 hold 916 [négy]szög]öl szántó 1/4 része			100		100	
7		A n[éme]tgencsi 30 sz[ámú] t[ele]k[jegyz]ő[k[öny]vben 439 h[e]lysz[ám] a[latt] szántó a berekben 1333 [négy]szög]öl 1/4 része			75		75	
8		A n[éme]tgencsi 30 sz[ámú] t[ele]k[jegyz]ő[k[öny]vben 622 h[e]lysz[ám] a[latt] nyugati II. dűlőben felvett 6 hold 1180 [négy]szög]öl szántó föld 1/4 része			400		400	

⁵⁴ MNL VaML Vvm. Számv. ir. Gyám. sza. Német-Gencs 131/19.

⁵⁵ Az irat nem maradt fent. A mutatókönyvi bejegyzés szerint Banga Istvánt és feleségét is gondnokság alá helyezték.

⁵⁶ A szombathelyi királyi törvényszék 5042/87. számú ítéletével Banga Istvánné, született Nardai Erzsébetet gondnokság alá helyezte.

⁵⁷ Jegykői dűlő Sópte és Németgencs találkozásánál feküdt. Eredetire ld.: Orbán Róbert: Ördögkövek legendája. = Vas Népe, 2019. jún. 8. 10. p. <https://www.vaol.hu/hetvege/a-vasi-ordogkovek-legendaja-3062981/> (Megtekintve: 2019. október 28.)

⁵⁸ Nehezen olvasható a dokumentumon, valószínűleg a II-t javították III-ra.

⁵⁹ Postdomális: telek utáni rész. Csukás Györgyi, H.: A kőépítkezés a Balaton-felvidéken és a Bakonyban. In: A Balaton-felvidék népi építészet. A Balatonfüreden, 1997. május 21-23-án megrendezett konferencia anyaga. Szerk. Cseri Miklós, S. Lackovits Emőke. Szentendre–Veszprém, 1997. 82. p.

**Gyöngyösapáti 19. század végi
pecsétlenyomata**

(MNL VaML Pecsétgyűjtemény 624. sz.)

**Német-gencs 19. század végi
pecsétlenyomata**

(MNL VaML Pecsétgyűjtemény 518. sz.)

9	A n[éme]tgencsi 336 sz[ámú] t[elek]jegyző[köny]v- ben 361 h[e]llysz[ám] 29 sz[ámú] ház udvar és kert 1/4 része	500	500
10	A n[éme]tgencsi 336 sz[ámú] t[elek]jegyző[köny]v- ben 362 h[e]llysz[ám] a[latt] felvett 765 [négy]szög[öl] keleti belsőség pajtával	200	200
	ingatlan összesen		2220
B) Szenvedő állapot			
1	Szombathelyi első takarékpénztárnak	300	300
2	A szombathelyi általános takarékpénztárnak	200	200
3	Banga János német gencsi lakosnak	560	560
4	Leltározási költség 1 f 50 k fuvar 1.50	3	3
	összesen		1063
	A) Cselekvő állapot		2265
	B) Szenvedő állapot		1063
	Marad tiszta hagyaték		1202

[A jelenlévők aláírásai]